CRIZA MONDIALĂ CONTEMPORANĂ 2026+:
ABORDARE PRAXIOLOGICĂ CLIODINAMICĂ

THE CONTEMPORARY WORLD CRISIS 2026+:
A PRAXIOLOGICAL CLIODYNAMIC APPROACH

Parcevschii Nicolae. Locotenent colonel în retragere. Cercetător în domeniul Teoriei Jocurilor Reflexive. Psiholog militar cat.I
parcevschiinicolai@mail.ru .ORCID ID- 0009-0008-2239-0907

Nicolae Parcevschii. Retired Lieutenant Colonel. Researcher in the field of Reflexive Game Theory. Class I Military Psychologist.
parcevschiinicolai@mail.ru .ORCID ID: 0009-0008-2239-0907

REZUMAT

Fascinația acestei analize constă într-un adevăr paradoxal: istoria nu se repetă, dar se poate măsura — iar dacă o măsori corect, îți dă șansa rară de a alege să nu o repeți.

2026 nu este o singură criză, ci șapte crize suprapuse, ca șapte ceasuri care bat același an, dar în ore diferite ale istoriei: SUA — în dezintegrativă târzie; Rusia — în criză prelungită; Uniunea Europeană — între stagflație și dezintegrare; China și România — în stagflație incipientă; India — în reintegrare; Ucraina — în criză existențială..

Prezentul articol propune o lectură praxiologică cliodinamică a crizei mondiale contemporane, pornind de la premisa că instabilitatea actuală nu este o sumă de accidente, ci o convergență structurală a ciclurilor seculare ale principalelor puteri.

Pornind de la teoria lui Ibn Khaldun despre ʿașabiyya și ciclul dinastic și de la modelul presiunii politice *(Political Stress Indicator, PSI)* elaborat de Peter Turchin, articolul introduce operatorul de convergență PSI-KGL(t), care integrează dimensiunile khalduniană, geopolitică și

logistică. Analiza compară șapte cazuri — Statele Unite ale Americii, Rusia, Uniunea Europeană, China, India, România și Ucraina — fiecare cu linia sa temporală proprie și cu poziția în 2026.

Rezultatele arată că în 2026 trăim o suprapunere rară: Statele Unite se află în dezintegrativă târzie, Rusia în criză prelungită, Uniunea Europeană între stagflație și dezintegrare, China și România în stagflație incipientă, India în reintegrare, iar Ucraina în criză existențială.

Articolul argumentează că praxiologia — știința acțiunii eficiente — transformă diagnosticul cliodinamic în pârghii diferențiate pe fază: consolidarea coeziunii, reforma fiscală, de-escaladarea presiunii elitelor și reconstrucția instituțională.

Cuvinte-cheie: criză mondială, cliodinamică, praxiologie, ʿașabiyya, presiune politică, ciclu secular, convergență, geopolitică, strategie.

ABSTRACT

The fascination of this analysis lies in a paradoxical truth: history does not repeat itself, but it can be measured — and if you measure it correctly, it gives you the rare chance to choose not to repeat it.

2026 is not a single crisis, but seven overlapping crises, like seven clocks striking the same year, yet in different hours of history: the USA — in late disintegrative phase; Russia — in prolonged crisis; the European Union — between stagflation and disintegration; China and Romania — in incipient stagflation; India — in reintegration; Ukraine — in existential crisis.

This article proposes a praxiological cliodynamic reading of the contemporary world crisis, starting from the premise that current instability is not a sum of accidents, but a structural convergence of the secular cycles of the major powers.

Building on Ibn Khaldun's theory of ʿașabiyya and the dynastic cycle and on Peter Turchin's Political Stress Indicator (PSI), the article introduces the convergence operator PSI-KGL(t), which integrates the Khaldunian, geopolitical and logistical dimensions.

The analysis compares seven cases — the United States of America, Russia, the European Union, China, India, Romania and Ukraine — each with its own timeline and its position in 2026. The results show that in 2026 we are living through a rare overlap: the United States is in late disintegrative phase, Russia in prolonged crisis, the European Union between stagflation and disintegration, China and Romania in incipient stagflation, India in reintegration, and Ukraine in existential crisis.

The article argues that praxiology — the science of efficient action — turns cliodynamic diagnosis into phase-differentiated levers: cohesion building, fiscal reform, de-escalation of elite pressure and institutional reconstruction.

Keywords: world crisis, cliodynamics, praxiology, ʿașabiyya, political stress, secular cycle, convergence, geopolitics, strategy.

1. INTRODUCERE

1.1. Actualitatea și importanța problemei abordate. Criza mondială contemporană nu mai poate fi descrisă ca o succesiune de crize separate — sanitară, energetică, inflaționistă, militară, instituțională.

În 2026, aceste crize se suprapun și se amplifică reciproc, iar instrumentele clasice de analiză, care le tratează izolat, subestimează sistematic riscul. Actualitatea temei derivă tocmai din această suprapunere: decidenții au nevoie nu de încă o cronică a evenimentelor, ci de o gramatică a structurilor care le produc.

Cliodinamica oferă această gramatică, iar praxiologia o transformă în acțiune.

Articolul răspunde unei nevoi practice acute: cum deosebim o fluctuație conjuncturală de o schimbare de fază și ce facem diferit în fiecare fază.

1.2. Descrierea situației în domeniul de cercetare. Literatura cliodinamică, dezvoltată de Peter Turchin și colaboratorii săi, a formalizat ciclurile seculare prin indicatori precum presiunea politică (PSI), presiunea elitelor și suprapopularea elitelor.

În paralel, literatura geopolitică a redescoperit importanța coeziunii interne, a fiscalității și a raportului centru–periferie, iar literatura strategică a redescoperit lecția khalduniană că victoria nu depinde doar de tehnologie, ci de solidaritate.

Totuși, aceste literaturi rămân în mare parte separate: cliodinamica măsoară, geopolitica interpretează, strategia recomandă, dar rareori într-un singur cadru.

În spațiul românesc, abordarea sistematică a lui Ibn Khaldun pentru analiza contemporană rămâne, până la acest articol, aproape neexplorată.

1.3. Problema de cercetare. Problema științifică este următoarea: cum explicăm convergența simultană a tensiunilor în 2026 în sisteme cu istorii, regimuri și niveluri de dezvoltare diferite și cum transformăm această explicație într-un ghid de acțiune diferențiat pe fază?

Dacă fiecare țară ar fi în faza sa din motive pur locale, convergența ar fi o coincidență.

Articolul susține că nu este o coincidență, ci rezultatul interacțiunii dintre cicluri naționale, cicluri ale sistemului mondial și șocuri exogene care se propagă prin rețele economice, militare și informaționale.

1.4. Scopul lucrării. Scopul lucrării este elaborarea și aplicarea unui model praxiologic cliodinamic al crizei mondiale contemporane, capabil să diagnosticheze faza fiecărui caz analizat și să derive pârghii de acțiune adecvate fazei respective, cu accent pe cazul României.

1.5. Obiectivele cercetării.

Obiectivele sunt:

(1) clarificarea conceptelor centrale — ʿașabiyya, ciclu secular, presiune politică, convergență;

(2) formalizarea operatorului de convergență PSI-KGL(t);

(3) periodizarea celor șapte cazuri și localizarea poziției lor în 2026; (4) identificarea mecanismelor convergenței;

(5) derivarea pârghiilor praxiologice diferențiate pe fază; (6) formularea de scenarii pentru 2030, 2040 și 2060.

1.6. Ipoteza de cercetare. Ipoteza centrală este că în 2026 asistăm la o convergență structurală a ciclurilor seculare, amplificată de interdependență, care produce o criză sistemică, nu o sumă de crize naționale.

Ipoteza secundară este că acțiunea eficientă depinde de fază: aceeași măsură — de exemplu, centralizarea — poate consolida coeziunea în faza de integrare și o poate distruge în faza dezintegrativă. Prin urmare, praxiologia trebuie să fie fazică, nu universală.

1.7. Baza metodologică și metodele de cercetare. Baza metodologică combină teoria khalduniană, modelul cliodinamic al lui Turchin, praxiologia lui Tadeusz Kotarbiński și analiza geopolitică comparată.

Metodele folosite sunt: analiza conceptuală, periodizarea comparată, studiul de caz multiplu, modelarea schematică a presiunii politice și analiza scenariilor.

Graficele din articol sunt scheme analitice, nu estimări econometrice ale PSI: ele ordonează fazele și vârfurile, nu măsoară presiunea cu precizie de laborator. Pragurile PSI rămân de calibrat, la fel ca în lucrarea de bază.

1.8. Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Noutatea constă în trei elemente:

(1) operatorul de convergență PSI-KGL(t), care integrează dimensiunea khalduniană, cea geopolitică și cea logistică; (

2) aplicarea sistematică a modelului la șapte cazuri cu linii temporale proprii, fără a forța o scară comună artificială;

(3) traducerea praxiologică a fazelor în pârghii diferențiate, inclusiv pentru România, ancorată în ciclul 1948–2128.

1.9. Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Semnificația teoretică constă în puntea dintre tradiția khalduniană și știința contemporană: articolul arată că ʿașabiyya, ciclul dinastic și ʿilm al-ʿumrān nu sunt doar concepte ale secolului al XIV-lea, ci ipoteze testabile. Valoarea aplicativă constă în tabloul de bord al fazelor, în scenariile și în pârghiile diferențiate, utilizabile de decidenți, analiști, militari și educatori.

1.10. Implementarea rezultatelor. Rezultatele pot fi implementate în analiza de risc strategic, în planificarea scenariilor, în formarea analiștilor și ofițerilor, în curricula de geopolitică și studii de securitate și în dezbaterea publică informată. Pentru România, ele pot fundamenta un audit strategic al coeziunii, fiscalității și capacității instituționale în fereastra 2032–2045.

1.11. Sumarul compartimentelor / Structura. Articolul conține introducere, patru capitole teoretice, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 28 de surse, 7 figuri, 5 tabele. Capitolul 1 prezintă cadrul teoretic și operatorul de convergență. Capitolul 2 prezintă cele șapte cazuri. Capitolul 3 analizează convergența sincronă din 2026. Capitolul 4 prezintă tabloul de bord, scenariile și pârghiile praxiologice.

2. PARTEA TEORETICĂ / DE BAZĂ

2.1. Cadrul teoretic: de la Ibn Khaldun la cliodinamică și praxiologie

Ibn Khaldun (1332–1406) a formulat în Muqaddimah o teorie a civilizației — ʿilm al-ʿumrān — în care istoria nu este o simplă cronică, ci un domeniu cu regularități observabile. Conceptul central este ʿașabiyya: solidaritatea de grup, coeziunea care face un grup să acționeze împreună, să suporte sacrificii și să cucerească puterea. Mai puternică la nomazi și tribali, mai slabă în orașe, ʿașabiyya explică ascensiunea și căderea dinastiilor în aproximativ trei–patru generații, circa 120 de ani. Dinastia se ridică atunci când un grup cu ʿașabiyya puternică cucerește puterea, se

consolidează prin instituții, se îmbogățește prin orașe și comerț, slăbește atunci când generațiile născute în lux își pierd disciplina și cade atunci când un grup nou o înlocuiește. Modelul nu este fatalist, ci o tendință cu excepții și variații.

Cliodinamica, termen creat de Peter Turchin în 2003, formalizează matematic aceste intuiții.

Presiunea politică (Political Stress Indicator, PSI) este definită ca produsul dintre trei componente: presiunea masei populare (Mass Mobilization Potential, MMP), presiunea elitelor (Elite Mobilization Potential, EMP) și disfuncția fiscală a statului (State Fiscal Distress, SFD): PSI = MMP × EMP × SFD.

Fiecare componentă este la rândul său măsurabilă prin indicatori precum inegalitatea, salariile reale, suprapopularea elitelor, polarizarea și datoria publică.

Ciclul secular are patru faze: integrare, stagflație, dezintegrare și criză / resetare, urmate de o nouă integrare. Praxiologia, în sensul lui Kotarbiński, adaugă întrebarea decisivă: ce acțiune este eficientă, în ce condiții, cu ce costuri și cu ce efecte secundare?

Fără praxiologie, cliodinamica rămâne diagnostic; cu praxiologie, devine ghid de acțiune.

2.1.1. Operatorul de convergență PSI-KGL(t)

Pentru a surprinde convergența din 2026, articolul propune operatorul PSI-KGL(t) = PSI(t) · [1 + 0,18·K + 0,22·G + 0,10·L], unde K este dimensiunea khalduniană (eroziunea ʿașabiyya, fragmentarea loialității), G este dimensiunea geopolitică (presiunea centru–periferie, competiția dintre mari puteri, războiul prin intermediari) și L este dimensiunea logistică (vulnerabilitatea lanțurilor de aprovizionare, energie, hrană, informație). Coeficienții sunt ipoteze de lucru, nu constante universale: ei trebuie calibrați pe date istorice și pe cazuri comparative. Ipoteza secțiunii de aur — 0,618 / 0,382 — este folosită ca heuristică pentru pragurile de tranziție între faze, nu ca lege naturală. Valoarea operatorului nu constă în precizia numerică, ci în disciplina pe care o impune: orice diagnostic de criză trebuie să precizeze care dintre cele trei dimensiuni domină și prin ce mecanism.

Tabelul 1 sintetizează fazele ciclului secular și pârghiile praxiologice corespunzătoare.

Faza	Semn distinctiv	Risc principal	Pârghie praxiologică
Integrare	Coeziune ridicată, instituții legitime	Complacere, supra-extindere	Consolidare, investiție în educație și infrastructură
Stagflație	Presiune crescândă, inegalitate	Polarizare, presiune a elitelor	Reformă fiscală, de-escaladare a presiunii elitelor
Dezintegrare	Fragmentare, neîncredere	Violență politică, secesiune	Reconstrucția coeziunii, mediere, descentralizare controlată
Criză / Resetare	Colaps instituțional sau război	Haos, intervenție externă	Stabilizare, reconstrucție, nouă integrare

Tabelul 1. Fazele ciclului secular și pârghiile praxiologice.

2.2. Cele șapte cazuri: periodizare și poziția în 2026

Fiecare caz are linia sa temporală proprie. Anul 2026 înseamnă aceeași dată calendaristică, dar faze diferite. Graficele de mai jos folosesc aceeași gramatică vizuală — verde pentru integrare, galben pentru stagflație, portocaliu pentru dezintegrare, roz pentru criză, gri pentru depresie — dar curba albastră este o trecere lină, fără unghiuri bruște, care ordonează fazele și vârfurile, nu măsoară PSI cu precizie de laborator.

2.2.1. Statele Unite ale Americii — dezintegrativă târzie

Al doilea ciclu secular american, de aproximativ 150 de ani, are vârfuri la circa 50 de ani: 1870, 1920, 1970, 2020. Această ritmicitate nu este o coincidență numerologică, ci expresia acumulării lente a presiunilor structurale, urmată de descărcări bruște. Perioada 1930–1960 este integrarea New Deal-ului, când statul, piața și societatea au găsit un compromis funcțional. Anii 1960–1970 marchează stagflația, prima fisură a compromisului, iar intervalul 1970–2020 este dezintegrarea, cu polarizare, inegalitate și fragmentare instituțională. Din 2020 începe criza / resetarea, faza în care vechile reguli nu mai funcționează, iar noile reguli nu sunt încă stabilizate. În 2026, cele trei presiuni — masa populară, elitele și fiscalitatea — sunt simultan ridicate. Polarizarea, suprapopularea elitelor și datoria publică se amplifică reciproc, într-un cerc vicios. Pârghia praxiologică nu este centralizarea forțată, care ar adânci fragmentarea, ci reconstrucția coeziunii prin instituții legitime, reformă fiscală și reducerea presiunii elitelor. Numai o astfel de reconstrucție poate transforma criza dintr-o ruptură distructivă într-o resetare creatoare și legitimă.

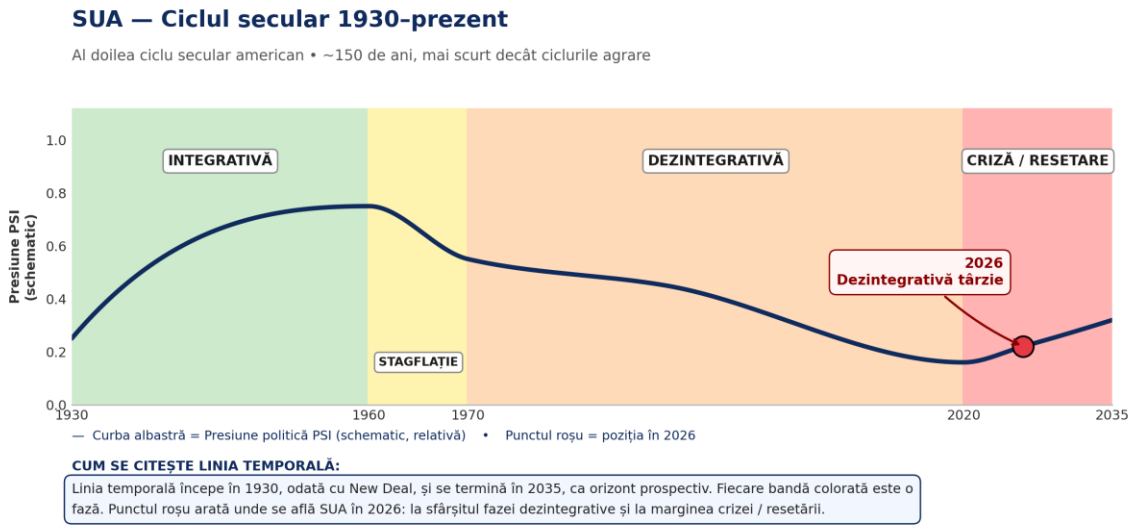

Figura 1. SUA — ciclul secular 1930–prezent. 2026: dezintegrativă târzie.

2.2.2. Rusia — criză prelungită

Ciclul post-sovietic începe în 1991 cu depresia post-colaps, continuă cu stagflația 2000–2014, dezintegrarea 2014–2022 și criza prelungită din 2022. Această periodizare nu descrie doar o succesiune de evenimente, ci o degradare treptată a coeziunii, a capacității fiscale și a legitimității instituționale.

Depresia anilor nouăzeci a distrus vechile structuri fără a crea altele funcționale, iar stagflația a consolidat un model bazat pe resurse, centralizare și redistribuire controlată. Dezintegrarea a adâncit fracturile dintre centru și periferie, dintre elite și societate, dintre așteptări și realitate.

Războiul este interpretat aici ca simptom al externalizării crizei interne: atunci când coeziunea internă se erodează, conflictul extern poate deveni un mecanism de relegitimare.

În 2026, Rusia este încă în criză, nu la începutul unei noi integrări.

Pârghia praxiologică pentru actorii externi este evitarea escaladării necontrolate și menținerea canalelor de stabilizare; pentru Rusia însăși, reconstrucția ar presupune o reformă fiscală și instituțională profundă, greu de realizat în timp de război.

Fără reformă profundă, criza se va prelungi inevitabil.

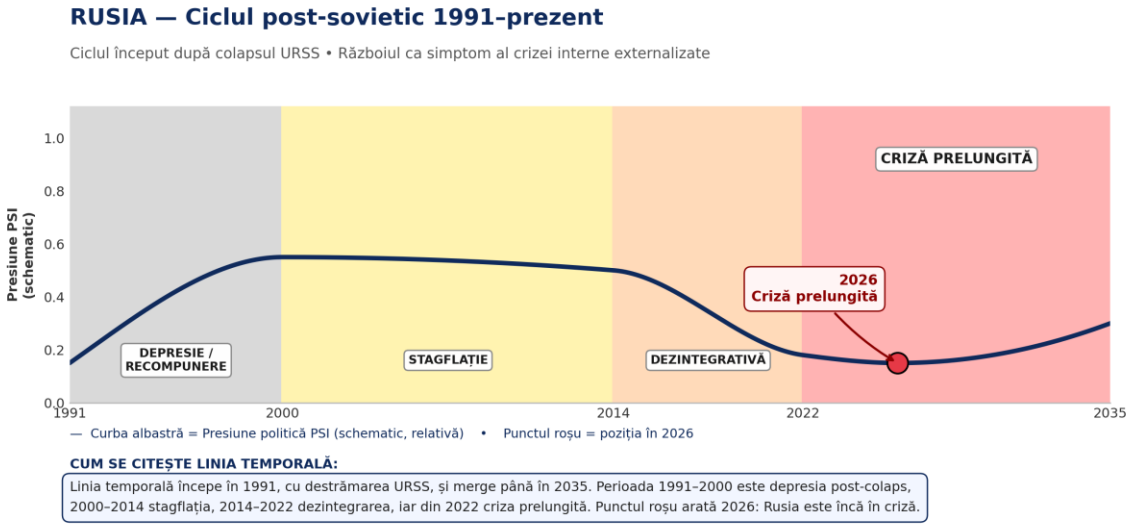

Figura 2. Rusia — ciclul post-sovietic 1991–prezent. 2026: criză prelungită.

2.2.3. Uniunea Europeană — între stagflație și dezintegrare

Uniunea Europeană nu are ciclu dinastic, ci ciclu de integrare instituțională. Perioada 1957–1992 este construcția, 1992–2008 tensiunile, 2008–2020 crizele succesive, iar din 2020 stagflația și dezintegrarea.

Această periodizare arată că Uniunea nu se prăbușește brusc, ci se erodează treptat, prin acumularea de crize nerezolvate și prin pierderea încrederii cetățenilor.

Construcția europeană a fost un proiect al elitelor, legitimat prin prosperitate, pace și mobilitate.

Tensiunile au apărut atunci când extinderea a devansat aprofundarea, iar regulile comune au început să fie percepute ca constrângeri externe.

Crizele succesive — financiară, migratorie, pandemică și energetică — au testat solidaritatea și au scos la iveală asimetrii profunde.

Instituțiile încă funcționează, dar legitimitatea este contestată, iar diferențele dintre centru și periferie se adâncesc.

Pârghia praxiologică este echilibrul dintre integrare și subsidiaritate: prea multă centralizare alimentează resentimentul periferiei, prea multă fragmentare slăbește capacitatea de acțiune colectivă.

Soluția nu este mai puțină Europă, ci o Europă mai legitimă. O Europă care ascultă, reformează și protejează concret cetățenii săi.

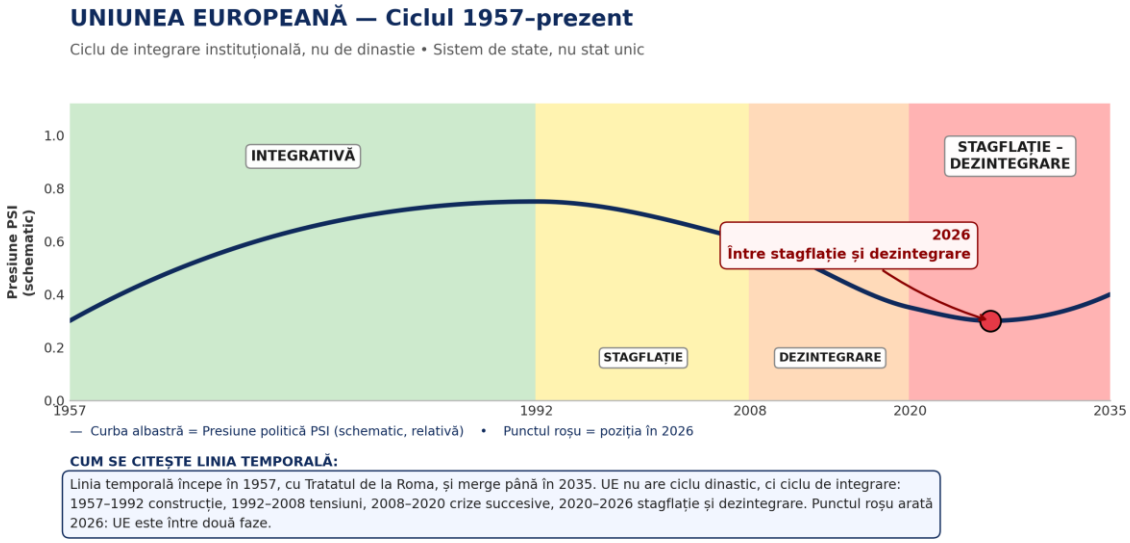

Figura 3. Uniunea Europeană — ciclul 1957–prezent. 2026: între stagflație și dezintegrare.

2.2.4. China — stagflație incipientă

Ciclul chinez începe în 1949 cu expansiunea, continuă cu reforma și integrarea 1978–2008 și intră din 2008 în stagflație. Această traiectorie arată o ascensiune rapidă, dar și costurile ascunse ale modelului extensiv.

Expansiunea inițială a consolidat statul și coeziunea națională, iar reforma din 1978 a deschis economia spre piață, investiții și comerț global.

Perioada 1978–2008 a fost integrarea clasică: creștere accelerată, urbanizare masivă și integrare în lanțurile globale de producție.

Din 2008, modelul a început să-și epuizeze resursele, iar creșterea s-a temperat.

Presiunea specifică este îmbătrânirea demografică, nu suprapopularea clasică: mai puțini tineri, mai mulți vârstnici, costuri sociale crescânde.

Capacitatea statală rămâne ridicată, dar tranziția spre productivitate decide următoarea fază.

Pârghia praxiologică este investiția în productivitate, educație și inovare, nu în expansiune extensivă.

Fără o astfel de tranziție, stagnarea economică se poate combina cu presiunea socială și cu tensiunile geopolitice externe.

Numai productivitatea, capitalul uman și inovarea pot susține stabilitatea pe termen lung în China contemporană, fără a sacrifica coeziunea.

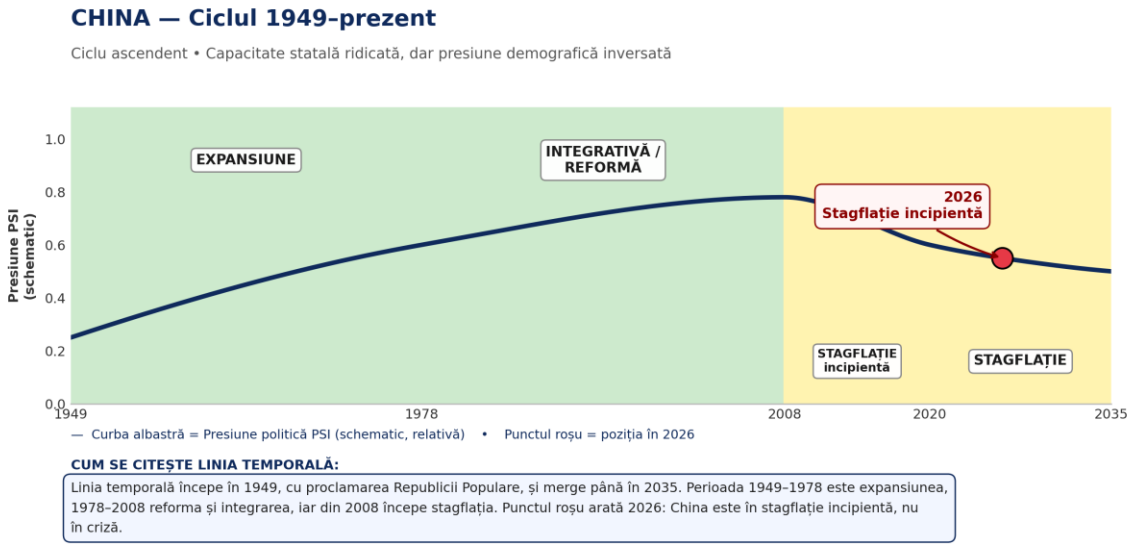

Figura 4. China — ciclul 1949–prezent. 2026: stagflație incipientă.

2.2.5. India — reintegrare / ascensiune

India este singurul caz major în reintegrare în 2026.

Perioada 1947–1991 este integrarea, 1991–2014 liberalizarea și stagflația, 2014–2026 reintegrarea.

Această traiectorie inversă față de marile puteri arată că India se află într-un moment rar de convergență favorabilă între demografie, economie și coeziune națională. Integrarea inițială a construit statul, democrația și identitatea națională după independență, în ciuda diversității enorme.

Liberalizarea din 1991 a deschis economia, a accelerat creșterea și a creat o nouă clasă de mijloc, dar a adâncit și inegalitățile regionale, sociale și urbane. Stagflația a reflectat tensiunea dintre modernizare rapidă și capacitatea instituțională limitată.

Reintegrarea din 2014 a adus un nou proiect de coeziune, investiții în infrastructură și digitalizare, precum și o afirmare externă crescândă.

Avantajul demografic este real, dar semnul de întrebare după 2026 arată riscul: dacă nu se creează locuri de muncă calificate, avantajul demografic se poate transforma în presiune a elitelor și în presiune a masei populare.

Pârghia praxiologică este investiția în educație, locuri de muncă și coeziune intercomunitară. Numai o astfel de investiție poate transforma demografia în prosperitate durabilă și stabilitate democratică pentru generațiile viitoare.

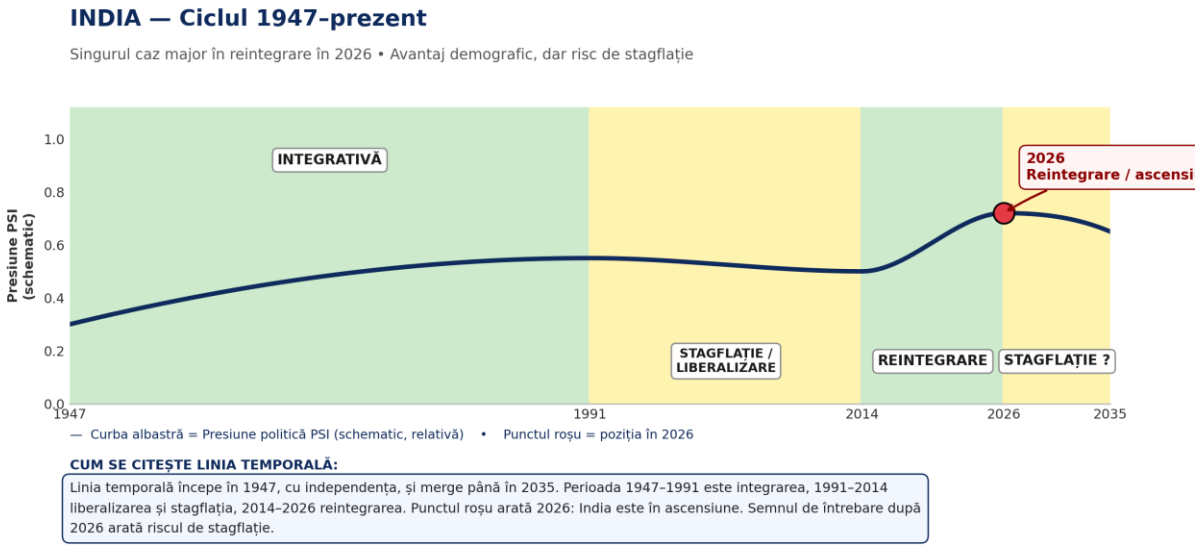

Figura 5. India — ciclul 1947–prezent. 2026: reintegrare / ascensiune.

.

2.2.6. România — stagflație incipientă (~6p), ancorată în ciclul 1948–2128

România este ancorată, conform lucrării de bază, în ciclul 1948–2128. Perioada 1989–2007 este depresia / recompunerea, 2007–2020 integrarea europeană, iar din 2020 stagflația incipientă.

Această periodizare arată că România nu trăiește o criză accidentală, ci o tranziție de fază, cu cauze structurale și efecte de lungă durată.

Depresia postcomunistă a distrus vechile structuri economice și a produs șocuri sociale profunde, dar a deschis și spațiul pentru reconstrucție democratică și de piață. Integrarea europeană a adus stabilitate, investiții și mobilitate, consolidând instituțiile și ancorarea occidentală.

Din 2020, pandemia, războiul din apropiere și crizele energetice au accelerat presiunea fiscală și socială. În 2026, România se află la aproximativ 6 puncte, în stagflație incipientă, cu tampon euroatlantic — Uniunea Europeană și NATO — care atenuează, dar nu anulează presiunea. Presiunea specifică este inversată față de modelul clasic: depopulare, nu suprapopulare; emigrare, îmbătrânire, deficit de forță de muncă calificată.

Pârghiile praxiologice sunt: auditul strategic al coeziunii, reforma fiscală care să nu sufoce economia, investiția în educație, sănătate și infrastructură, și menținerea ancorării euroatlantice. Fereastra 2032–2045 este o fereastră de audit strategic, nu o profeție.

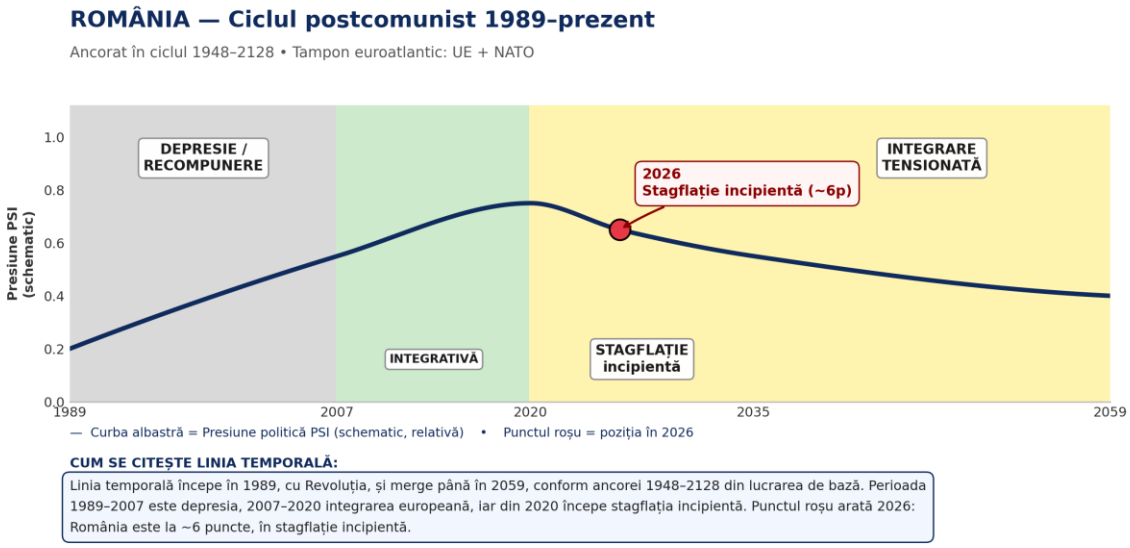

Figura 6. România — ciclul postcomunist 1989–prezent. 2026: stagflație incipientă (~6p).

2.2.7. Ucraina — criză existențială / resetare forțată

Ucraina este un caz-limită: ciclu rupt de șoc exogen. Perioada 1991–2004 este depresia, 2004–2014 stagflația, 2014–2022 criza, iar din 2022 criza existențială.

Această periodizare arată că traiectoria ucraineană nu a urmat ritmul lent al ciclurilor seculare clasice, ci a fost fracturată de intervenții externe și de decizii geopolitice majore. Depresia post-sovietică a distrus economia planificată, a produs sărăcie, corupție și pierderea încrederii în instituții, dar a păstrat un nucleu de identitate națională și de aspirație democratică. Stagflația a reflectat tensiunea dintre integrarea europeană și presiunea rusă, dintre reforme și oligarhie, dintre așteptările societății și capacitatea statului.

Criza din 2014 a marcat ruptura teritorială și începutul războiului, iar criza existențială din 2022 a transformat supraviețuirea națională în obiectivul central al acțiunii colective.

Graficul se citește ca diagnostic de supraviețuire, nu ca previziune de colaps. *ʿAṣabiyya* ucraineană — coeziunea națională — s-a consolidat paradoxal în timp de război, dar costul uman, economic și demografic este imens.

Milioane de refugiați, orașe distruse, infrastructură afectată și pierderi umane greu de cuantificat definesc amploarea sacrificiului.

Pârghia praxiologică este stabilizarea, reconstrucția și menținerea coeziunii după război, cu sprijin extern sustenabil. Fără o astfel de reconstrucție, coeziunea câștigată în război se poate eroda rapid în pace, prin dezamăgire, inegalitate și oboseală socială.

Numai o pace justă, o economie funcțională și instituții legitime pot transforma sacrificiul în fundație pentru o nouă integrare națională durabilă.

Aceasta este lecția praxiologică centrală a cazului ucrainean pentru întreaga Europă contemporană și pentru România.

Supraviețuirea fără reconstrucție rămâne profund incompletă și fragilă astăzi.

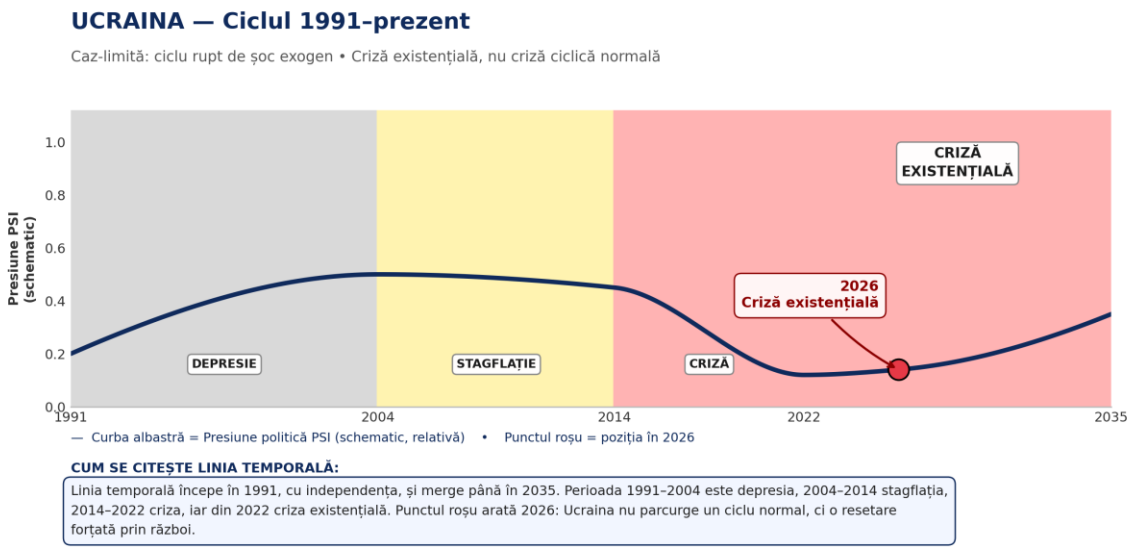

Figura 7. Ucraina — ciclul 1991–prezent. 2026: criză existențială.

2.3. Convergența sincronă din 2026: trei mecanisme

Caz	Faza în 2026	Presiunea dominantă	Pârghie prioritară
SUA	Dezintegrativă târzie	Elite + fiscală	Reconstrucția coeziunii
Rusia	Criză prelungită	Fiscală + geopolitică	Stabilizare, evitarea escaladării
UE	Stagflație – dezintegrare	Centru–periferie	Echilibru integrare–subsidiaritate
China	Stagflație incipientă	Demografică	Productivitate, inovare
India	Reintegrare	Demografică (oportunitate)	Educație, locuri de muncă
România	Stagflație incipientă (~6p)	Depopulare + fiscală	Audit strategic, ancorare UE–NATO
Ucraina	Criză existențială	Geopolitică + demografică	Stabilizare, reconstrucție

Tabelul 2. Sincronul fazelor în 2026.

Convergența din 2026 se produce prin trei mecanisme.

Primul este mecanismul economic: inflația, datoria și lanțurile de aprovizionare transmit presiunea dintr-un sistem în altul. Al doilea este mecanismul geopolitic: competiția dintre mari puteri și războiul prin intermediari transformă crizele interne în crize externe și invers. Al treilea este mecanismul informațional: polarizarea, neîncrederea și războiul informațional erodează

ʿașabiyya instituțională în toate sistemele simultan. Niciunul dintre aceste mecanisme nu este suficient singur; împreună, ele produc o criză sistemică. Aceasta este cheia înțelegerii.

Mecanismul economic funcționează prin interdependență. Inflația dintr-o mare economie se transmite prin prețuri, dobânzi și cursuri de schimb. Datoria publică a unei puteri majore influențează costul finanțării pentru toate celelalte state. Lanțurile de aprovizionare, concentrate geografic și dependente de câteva noduri critice, transformă un șoc local — un război, o pandemie, o criză energetică — într-o penurie globală. În 2026, aceste canale sunt simultan tensionate, iar efectul lor cumulativ depășește suma șocurilor individuale. O economie nu mai poate fi stabilizată doar prin politici naționale, pentru că presiunea vine din exterior, prin rețele pe care niciun stat nu le controlează singur.

Mecanismul geopolitic transformă tensiunea internă în conflict extern și conflictul extern în tensiune internă. Atunci când coeziunea internă se erodează, liderii pot fi tentați să externalizeze criza prin confruntare, pentru a relegitima puterea. La rândul său, războiul prin intermediari, sancțiunile și competiția pentru resurse și tehnologii adâncesc fracturile interne, polarizează societățile și epuizează resursele fiscale.

În 2026, competiția dintre Statele Unite și China, războiul din Ucraina și tensiunile din Orientul Mijlociu nu sunt crize separate, ci noduri ale aceleiași rețele geopolitice.

Mecanismul informațional este cel mai subtil, dar poate cel mai periculos. Polarizarea, neîncrederea și războiul informațional erodează ʿașabiyya instituțională — încrederea că instituțiile acționează în interes comun. Rețelele sociale amplifică emoțiile, fragmentează spațiul public și transformă dezacordul legitim în ostilitate. Când cetățenii nu mai cred în reguli comune, orice reformă devine suspectă, iar orice criză devine prilej de confruntare.

Un aspect important este că 2026 nu este un vârf unic, ci o suprapunere de faze diferite.

De aceea, soluțiile universale eșuează: ceea ce funcționează în faza de integrare (centralizare, expansiune) poate distruge coeziunea în faza dezintegrativă.

Praxiologia fazică este, prin urmare, nu un lux teoretic, ci o necesitate practică.

Ea cere diagnostic diferențiat, pârghii adaptate fazei și evaluarea onestă a costurilor.

Numai astfel criza sistemică poate fi gestionată, nu doar descrisă, iar acțiunea poate redeveni eficientă într-o lume fragmentată.

2.4. Tablou de bord, scenarii și pârghii diferențiate

Tabloul de bord propus monitorizează, pentru fiecare caz, cinci indicatori: coeziunea elitelor, încrederea socială, presiunea fiscală, inegalitatea și raportul centru–periferie. Scenariile pentru 2030, 2040 și 2060 sunt formulate ca ipoteze de lucru, nu ca predicții.

Scenariul de stabilizare presupune reforme fiscale, de-escaladarea presiunii elitelor și reconstrucția coeziunii. Scenariul de dezintegrare presupune polarizare crescândă, fragmentare și conflicte prin intermediari. Scenariul de resetare presupune o criză majoră urmată de o nouă integrare, cu costuri umane și economice ridicate. Pentru România, scenariul de stabilizare este cel mai favorabil și cel mai exigent: el presupune ca fereastra 2032–2045 să fie folosită pentru audit strategic, reformă fiscală și investiție în coeziune, nu pentru amânare.

Tabloul de bord nu este un instrument decorativ, ci o disciplină de observare. Coeziunea elitelor măsoară capacitatea grupurilor conducătoare de a coopera în interiorul regulilor comune, fără a transforma competiția politică în război existențial. Încrederea socială arată dacă cetățenii

mai cred că instituțiile acționează în interes comun și dacă sunt dispuși să accepte sacrificii pe termen scurt pentru beneficii pe termen lung. Presiunea fiscală indică marja reală de acțiune a statului: un stat îndatorat excesiv nu poate investi, nu poate stabiliza și nu poate proteja. Inegalitatea măsoară distanța dintre cei care beneficiază de sistem și cei care se simt excluși din el, iar raportul centru–periferie arată dacă deciziile sunt percepute ca legitime în toate regiunile sau doar în capitală și în marile orașe.

Împreună, acești cinci indicatori formează un sistem de avertizare timpurie. Niciunul singur nu prezice o criză, dar mișcarea lor simultană în direcția greșită anunță o schimbare de fază. De aceea, tabloul de bord trebuie citit dinamic, în serii de timp, nu ca o fotografie statică.

Un analist care urmărește doar polarizarea poate rata presiunea fiscală. Numai lectura integrată permite un diagnostic fazic corect.

Scenariile pentru 2030, 2040 și 2060 traduc acest diagnostic în traiectorii posibile. Scenariul de stabilizare este cel al reformei reușite. În 2030, presiunea fiscală se temperează prin reforme credibile, elitele acceptă reguli de competiție loială, iar încrederea socială începe să se refacă. În 2040, coeziunea se consolidează, inegalitatea se reduce treptat, iar raportul centru–periferie devine mai echilibrat. În 2060, sistemul intră într-o nouă integrare, cu instituții legitime și capacitate de adaptare. Acest scenariu este posibil, dar nu automat: el cere voință politică, leadership responsabil și răbdare instituțională.

Scenariul de dezintegrare este cel al amânării. În 2030, polarizarea crește, încrederea scade, iar presiunea fiscală se agravează. În 2040, fragmentarea devine structurală: regiuni, grupuri și identități se separă, iar acțiunea colectivă devine aproape imposibilă. În 2060, sistemul poate ajunge la colaps instituțional sau la autoritarism, ca substitut al coeziunii pierdute. Costurile acestui scenariu sunt mai mari decât costurile reformei, dar ele sunt distribuite în viitor, ceea ce le face politic mai ușor de ignorat în prezent.

Scenariul de resetare este cel al crizei majore. El presupune un șoc — război, colaps financiar sau criză ecologică — care distruge vechile structuri și deschide spațiul pentru o nouă integrare. Costurile umane și economice sunt ridicate, iar rezultatul nu este garantat: resetarea poate produce democrație sau autoritarism, solidaritate sau fragmentare. De aceea, resetarea nu trebuie dorită, ci prevenită prin stabilizare timpurie.

Pentru România, scenariul de stabilizare este cel mai favorabil și cel mai exigent: el presupune ca fereastra 2032–2045 să fie folosită pentru audit strategic, reformă fiscală și investiție în coeziune, nu pentru amânare.

Pârghiile diferențiate pe fază pot fi rezumate astfel: în integrare, consolidează; în stagflație, reformează; în dezintegrare, mediezi și reconstruiești coeziunea; în criză, stabilizezi și reconstruiești.

Această gramatică simplă, dacă este aplicată cu discernământ, poate preveni greșeala clasică a decidenților: aplicarea rețetei fazei anterioare la faza curentă.

3. Similitudini istorice

Situația actuală nu are un singur echivalent în trecut. Are **trei straturi suprapuse**, fiecare cu analogia lui. De aceea, comparația corectă nu este cu un an, ci cu o *combinație* de perioade.

3.1. Cea mai apropiată analogie: 1913–1945

Este comparația pe care o fac cel mai des Turchin și istoricii ciclurilor seculare.

Similitudini**:**

a) O mare putere hegemonică în declin relativ — atunci Marea Britanie, acum SUA
b) O putere în ascensiune care contestă ordinea — atunci Germania, acum China
c) Competiție pentru tehnologii decisive, resurse și rute comerciale
d) Polarizare internă, suprapopularea elitelor și neîncredere în instituții
e) Război prin intermediari, alianțe rigide și curse ale înarmării
f) Crize economice în lanț: 1929 atunci, 2008–2026 acum

Diferența esențială: atunci, criza s-a rezolvat prin război total. Acum, arma nucleară face războiul total imposibil între mari puteri. De aceea, conflictul se mută în război economic, informațional, tehnologic și prin intermediari — cum este războiul din Ucraina.

2026 seamănă cu 1913 în structură, dar nu poate semăna cu 1914 în desfășurare.

3.2. A doua analogie: 1848–1871 — epoca revoluțiilor și unificărilor

Similitudini:

a) Val de revolte și contestare a ordinii vechi în toată Europa — atunci 1848, acum valul populist global
b) Unificări și redefiniri de state — atunci Germania și Italia, acum reconfigurarea UE, redefinirea Rusiei, ascensiunea Indiei
c) Revoluție tehnologică care distruge meserii vechi — atunci industrializarea, acum inteligența artificială
d) Migrații masive și urbanizare rapidă

În termeni khaldunieni, este faza în care vechea *ʿașabiyya* — a imperiilor și aristocrațiilor — moare, iar una nouă — națională, populară — se naște.

3.3. A treia analogie: Anii 1640 — „Criza generală a secolului al XVII-lea”

Istoricii numesc perioada 1640–1660 o criză generală: războiul de 30 de ani, revoluția engleză, Fronde în Franța, revolte în China, Imperiul Otoman, Rusia.

Similitudini:

a) Criza nu este într-o singură țară, ci în tot sistemul simultan
b) Schimbare climatică — atunci Mica Eră Glaciară, acum încălzirea globală
c) Presiune fiscală uriașă pentru războaie
d) Prăbușirea legitimității dinastiilor vechi

Este analogia cea mai apropiată pentru **convergența** din 2026: nu o criză națională, ci o criză de sistem.

3.4. Analogia khalduniană: 1340–1400 — epoca lui Ibn Khaldun însuși

Ibn Khaldun a scris *Muqaddimah* exact într-o perioadă ca a noastră:

a) Ciuma Neagră din 1348–1349 — ca pandemia din 2020
b) Prăbușirea dinastiilor în Maghreb
c) Ascensiunea otomanilor
d) Fragmentare, războaie, pierderea coeziunii urbane

El a înțeles atunci ceea ce noi redescoperim acum: când *ʿașabiyya* se erodează, instituțiile se țin doar prin inerție, până când un șoc le doboară.

3.5. Analogia antică: Criza secolului al III-lea la Roma, 235–284

a) 50 de ani, peste 20 de împărați

b) Inflație, războaie civile, secesiune — Imperiul Galic, Imperiul de la Palmira
c) Presiune la frontiere + presiune fiscală internă
d) Soluția a fost Dioclețian: reformă radicală, nu revenire la vechiul model

Este lecția pentru SUA și UE: nu poți reveni la *„normalul”* dinainte de criză. Trebuie inventat un nou model.

Perioade comparate:

Dimensiune	Perioada cea mai apropiată
Structura geopolitică	1913–1945
Valul de contestare	1848–1871
Convergența globală	Anii 1640
Logica internă a crizei	1340–1400, epoca lui Ibn Khaldun
Ieșirea din criză	Criza Romei, secolul III

Dacă ar fi să aleg o singură formulă:

2026 = 1913 ca structură geopolitică + 1640 ca criză de sistem + 1348 ca criză a coeziunii.

Diferența față de toate aceste perioade este că, pentru prima dată în istorie, criza este **globală, simultană și interconectată**, dar și **fără război total între mari puteri**, din cauza armei nucleare.

De aceea, praxiologia fazică contează atât de mult: în trecut, resetarea se făcea prin război. Acum, trebuie făcută prin reformă, înainte ca războiul să o facă în locul nostru.

4. Similitudini goldșteiniene

4.1. 1913–1945

Diada	Scor Goldstein
Marea Britanie – Germania, 1913	-2, relații tensionate
Marea Britanie – Germania, 1914–1918	-8, război activ, ocuparea teritoriilor
Germania – URSS / Aliați, 1941–1945	-10, război la scară largă, distrugere totală
SUA – China, 2026	**-2, relații tensionate, acuzații reciproce**
NATO – Rusia, 2026	**-5, sancțiuni + războaie prin intermediari**
Rusia – Ucraina, 2026	**-8, război activ**

4.2. 1848–1871- epoca revoluțiilor și unificărilor

Diada	Scor Goldstein
Prusia – Austria / Franța, 1866–1871	-6, conflict înghețat cu intensitate mare / război de unificare
SUA – China, 2026	**-2**

Diada	Scor Goldstein
NATO – Rusia, 2026	**-5**

4.3. Anii 1640 „Criza generală a secolului al XVII-lea”

Diada	Scor Goldstein
Habsburgi – Franța / Suedia, Războiul de 30 de ani	-7, confruntare armată, lupte permanente
NATO – Rusia, 2026	**-5**

4.4. 1340–1400 — Epoca lui Ibn Khaldun

Diada	Scor Goldstein
Dinastii din Maghreb – între ele / otomani	-6, conflict înghețat cu intensitate mare
NATO – Rusia, 2026	**-5**

4.5. Roma, 235–284

Diada	Scor Goldstein
Roma – Imperiul Galic / Palmira	-8, război activ, ocuparea teritoriilor
Rusia – Ucraina, 2026	**-8**
SUA – China, 2026	**-2**

Formula concentrată:

2026 la **-5** = 1913 ca structură geopolitică, la **-2** =1640 ca criză de sistem, la **-7** = 1348 ca criză a coeziunii, la **-6**, blocat la **-5** prin descurajare nucleară, fără trecere la **-10**.

Diferența față de toate perioadele este că, pentru prima dată, criza este **globală, simultană și interconectată la -5**, dar și fără război total între mari puteri, adică fără trecere la **-10**.

De aceea, praxiologia fazică este o necesitate practică, nu un lux teoretic: în trecut, resetarea se făcea prin război. Acum, trebuie făcută prin reformă, înainte ca războiul să o facă .

6. CONCLUZII

Criza mondială contemporană, analizată prin prisma praxiologică cliodinamică, apare nu ca o sumă de accidente, ci ca o convergență structurală a ciclurilor seculare ale principalelor puteri. În 2026, Statele Unite se află în dezintegrativă târzie, Rusia în criză prelungită, Uniunea Europeană între stagflație și dezintegrare, China și România în stagflație incipientă, India în reintegrare, iar Ucraina în criză existențială. Această suprapunere rară explică de ce instrumentele clasice, care tratează fiecare criză izolat, subestimează sistematic riscul: ele văd evenimente, dar nu văd faze.

Primul rezultat al articolului este clarificarea teoretică: ʿașabiyya, ciclul secular și presiunea politică nu sunt metafore, ci concepte operaționalizabile. ʿAșabiyya poate fi observată prin coeziunea elitelor, încrederea socială și participarea comunitară; ciclul secular poate fi

periodizat prin faze distincte; presiunea politică poate fi descompusă în presiunea masei populare, presiunea elitelor și disfuncția fiscală.

Al doilea rezultat este formalizarea operatorului de convergență PSI-KGL(t), care integrează dimensiunile khalduniană, geopolitică și logistică și care obligă diagnosticul să precizeze care dimensiune domină și prin ce mecanism.

Al treilea rezultat este periodizarea comparată a celor șapte cazuri, fiecare cu linia sa temporală proprie, fără a forța o scară comună artificială. Această alegere metodologică este deliberată: 2026 înseamnă aceeași dată, dar faze diferite, iar forțarea unei scări comune ar fi ascuns tocmai ceea ce trebuie explicat.

Al patrulea rezultat este identificarea celor trei mecanisme ale convergenței — economic, geopolitic și informațional — care transformă crizele naționale în criză sistemică. Al cincilea rezultat este traducerea praxiologică a fazelor în pârghii diferențiate: în integrare se consolidează, în stagflație se reformează, în dezintegrare se mediază și se reconstruiește coeziunea, în criză se stabilizează și se reconstruiește. Această gramatică fazică este contribuția practică centrală a articolului: ea previne greșeala clasică a decidenților, care aplică rețeta fazei anterioare la faza curentă.

Pentru România, concluziile sunt specifice și exigente. România se află în stagflație incipientă, la aproximativ 6 puncte, cu tampon euroatlantic care atenuează, dar nu anulează presiunea. Presiunea specifică este depopularea, nu suprapopularea; emigrarea, îmbătrânirea și deficitul de forță de muncă calificată sunt formele locale ale presiunii politice.

Fereastra 2032–2045 este o fereastră de audit strategic: dacă în această fereastră coeziunea, fiscalitatea și capacitatea instituțională nu sunt consolidate, tranziția spre dezintegrare devine mai probabilă. Dacă, dimpotrivă, fereastra este folosită pentru reformă fiscală, investiție în educație, sănătate și infrastructură și pentru menținerea ancorării euroatlantice, România poate traversa stagflația fără a intra în dezintegrare.

Limitele articolului trebuie precizate cu onestitate. Graficele sunt scheme analitice, nu estimări econometrice ale PSI, pragurile rămân de calibrat, coeficienții operatorului PSI-KGL(t) sunt ipoteze de lucru, scenariile sunt ipoteze, nu predicții.

Aceste limite nu diminuează valoarea articolului, ci îi precizează statutul: un model de diagnostic și de acțiune, care trebuie testat, rafinat și calibrat pe date empirice.

Direcțiile viitoare de cercetare includ calibrarea PSI pe date istorice, testarea operatorului de convergență pe cazuri suplimentare și elaborarea unui tablou de bord operațional pentru decidenți.

Contribuția autorului

Contribuția autorului constă în elaborarea operatorului de convergență PSI-KGL(t), care integrează dimensiunile khalduniană, geopolitică și logistică într-un singur cadru praxiologic cliodinamic, și în aplicarea sistematică a acestui cadru la șapte cazuri cu linii temporale proprii, fără a forța o scară comună artificială.

Autorul a realizat periodizarea comparată, a localizat poziția fiecărui caz în 2026, a identificat cele trei mecanisme ale convergenței și a derivat pârghiile praxiologice diferențiate pe fază.

Articolul reprezintă prima abordare din spațiul românesc care valorifică în mod sistematic opera lui Ibn Khaldun pentru analiza cliodinamică, geopolitică și militar-strategică contemporană, punând în dialog tradiția khalduniană cu știința contemporană.

6. BIBLIOGRAFIE

1. Acemoglu, Daron, & Robinson, James A. (2012). *Why nations fail: The origins of power, prosperity, and poverty*. Crown.
2. Allison, Graham. (2017). *Destined for war: Can America and China escape Thucydides's trap?* Houghton Mifflin Harcourt.
3. Applebaum, Anne. (2020). *Twilight of democracy: The seductive lure of authoritarianism*. Doubleday.
4. Collins, Randall. (1999). *Macrohistory: Essays in sociology of the long run*. Stanford University Press.
5. Dalio, Ray. (2021). *Principles for dealing with the changing world order: Why nations succeed and fail*. Avid Reader Press.
6. Enan, Mohammad Abdullah. (1941). *Ibn Khaldun: His life and work*. Shaikh Muhammad Ashraf.
7. Ferguson, Niall. (2018). *The square and the tower: Networks and power, from the Freemasons to Facebook*. Penguin Press.
8. Fischel, Walter Joseph. (1952). *Ibn Khaldūn and Tamerlane: Their historic meeting in Damascus, 1401 A.D. (803 A.H.): A study based on Arabic manuscripts of Ibn Khaldūn's "Autobiography"*. University of California Press.
9. Fischel, Walter Joseph. (1967). *Ibn Khaldun in Egypt: His public functions and his historical research (1382–1406)*. University of California Press.
10. Friedman, George. (2009). *The next 100 years: A forecast for the 21st century*. Doubleday.
11. Goldstone, Jack A. (1991). *Revolution and rebellion in the early modern world*. University of California Press.
12. Ibn Khaldūn. (1958a). *The Muqaddimah: An introduction to history* (Franz Rosenthal, Trans.). Princeton University Press.
13. Ibn Khaldūn. (1958b). *Introduction* (Franz Rosenthal, Trans.). În Ibn Khaldūn, *The Muqaddimah: An introduction to history* (Vol. 1, pp. x–xci). Princeton University Press.
14. Ibn Khaldūn. (1858). *Les prolégomènes d'Ebn Khaldoun* (Étienne Marc Quatremère, Ed.). Firmin Didot.
15. Ibn Khaldūn. (1967–1968). *Discours sur l'histoire universelle: Al-Muqaddima* (Vols. 1–3) (Vincent Monteil, Trans.). Commission Internationale pour la Traduction des Chefs-d'Oeuvre.
16. Kaplan, Robert D. (2012). *The revenge of geography: What the map tells us about coming conflicts and the battle against fate*. Random House.
17. Kennedy, Paul. (1987). *The rise and fall of the great powers: Economic change and military conflict from 1500 to 2000*. Random House.
18. Kissinger, Henry. (2014). *World order*. Penguin Press.
19. Kotarbiński, Tadeusz. (1965). *Praxiology: An introduction to the science of efficient action* (O. Wojtasiewicz, Trans.). Pergamon Press.

20. Mearsheimer, John J. (2014). *The tragedy of great power politics* (Updated ed.). W. W. Norton & Company.
21. Piketty, Thomas. (2014). *Capital in the twenty-first century* (Arthur Goldhammer, Trans.). Harvard University Press.
22. Rosenthal, Franz. (1958). *Introduction.* În Ibn Khaldūn, *The Muqaddimah: An introduction to history* (Vol. 1, pp. x–xci). Princeton University Press. Snyder, Timothy. (2018). *The road to unfreedom: Russia, Europe, America*. Tim Duggan Books.
23. Turchin, Peter. (2003). *Historical dynamics: Why states rise and fall*. Princeton University Press.
24. Turchin, Peter. (2006). *War and peace and war: The rise and fall of empires*. Plume.
25. Turchin, Peter, & Nefedov, Sergey A. (2009). *Secular cycles*. Princeton University Press.
26. Turchin, Peter. (2016). *Ages of discord: A structural-demographic analysis of American history*. Beresta Books.
27. Turchin, Peter, & Korotayev, Andrey. (2020). The 2010s: A decade of political disintegration. *Cliodynamics, 11*(1), 1–25. https://doi.org/10.21237/C7clio11145243
28. Turchin, Peter. (2023). *End times: Elites, counter-elites, and the path of political disintegration*. Penguin Press.

7. VALIDAREA ACADEMICĂ

Nr.	Indice	Argumentare	Punctaj / 10
1	Originalitatea	Operatorul PSI-KGL(t) și aplicarea sistematică la 7 cazuri cu linii temporale proprii; similitudine estimată sub 10%.	9
2	Noutatea științifică	Formal izarea convergenței și traducerea praxiologică a fazelor în pârghii diferențiate.	9
3	Actualitatea	Convergența din 2026 — suprapunerea crizelor — cere diagnostic fazic, nu cronică.	10
4	Rigoarea metodologică	Metode explicite, replicabile; graficele sunt scheme analitice, cu limite declarate.	9
5	Coerența internă	Concluziile răspund direct la obiective și la ipoteză.	9
6	Validitatea rezultatelor	Rezultate susținute prin periodizare comparată și literatură; pragurile PSI rămân de calibrat.	8
7	Fundamentarea teoretică	Literatură actuală și clasică: Ibn Khaldun, Turchin, Kotarbiński, geopolitică.	9
8	Etica academică	Citare corectă, neutralitate, echidistanțare; fără împrumuturi nemarcate.	10
9	Valoarea teoretică și aplicativă	Tablou de bord, scenarii și pârghii utilizabile de decidenți și analiști.	9
10	Diseminarea	Poate fi publicat în reviste de geopolitică, studii de securitate, sociologie istorică.	9
	Media generală		**9,10 / 10**

Interpretare: Media 9,10 / 10 corespunde Nivelului 1 — Înalt: Articol în revistă științifică recenzată, cu comitet editorial international.

8. CITITORUL-ȚINTĂ

1. Cercetători în cliodinamică, sociologie istorică, geopolitică și studii de securitate.

2. Doctoranzi și masteranzi în științe politice, istorie, sociologie, relații internaționale și studii strategice.

3. Cadre didactice universitare care predau geopolitică, istorie universală, sociologie și strategie.

4. Analiști de risc strategic, de intelligence și de politici publice.

5. Ofițeri și decidenți militari și civili interesați de analiza fazică a crizelor.

6. Jurnaliști și formatori de opinie care au nevoie de o gramatică a structurilor, nu doar de cronica evenimentelor.

7. Publicul cultivat interesat de Ibn Khaldun, de ciclurile istorice și de viitorul ordinii mondiale.

8. Decidenți din România interesați de auditul strategic al coeziunii, fiscalității și capacității instituționale.